

O ETNOGRAFSKIH ZBIRKAH
IZ AFRIKE, AMERIKE IN AZIJE
V ETNOGRAFSKEM MUZEJU V LJUBLJANI

Boris Orel

I.

Etnografski muzej (okr.: EM) v Ljubljani hrani lepo število etnografskih zbirk iz Afrike, Amerike in Azije. Menimo, da je prav, da te zbirke podrobneje pregledamo v letošnjem letniku Slovenskega etnografa, vrhu tega pa načnemo ob njih nekaj vprašanj, ki jih je vredno razmisliti.

Etnografske zbirke iz Afrike, Amerike in Azije v EM delimo v tri skupine: 1. zbirke, ki jih je pridobil bivši Kranjski deželni muzej v Ljubljani in ki jih je EM prevzel ob svoji ustanovitvi leta 1923 od Narodnega muzeja, naslednika Kranjskega deželnega muzeja; 2. zbirke, ki jih je pridobil EM v letih 1923—1945, to je od svoje ustanovitve do konca druge svetovne vojne; 3. zbirke, ki so prišle v EM po osvoboditvi, to je po letu 1945.

1. *Prva skupina zbirk.* Le-tá je prešla iz Narodnega v Etnografski muzej leta 1923 ter je največja tako po številu zbirk, kakor tudi po številu predmetov, ki jih te zbirke obsegajo. Poglejmo, kaj nam o teh zbirkah pove inventarna knjiga bivšega Kranjskega deželnega muzeja v Ljubljani.

A. *Zbirke iz Afrike.* Te zbirke so inventarizirane od št. 695 do 971, od 2003 do 2011 in od 2720 do 2723 ter obsegajo etnografske predmete, ki so jih Kranjskemu deželnemu muzeju darovali (prodali?)¹ znani slovenski misijonar in znanstveni raziskovalec Ignacij Knoblehar (nad 200 predmetov), ladijski kapitan Percich (okrog 50 predmetov), Walter List, Leipzig (4), ladijski praporščak Mladič (9), Laurin (5), Flere (2) in Baumgartner (1). Med temi zbirkami je najpomembnejša Knobleharjeva etnografska zbirka, ki je prišla v Kranjski deželni muzej pred dobrimi 100 leti in je potemtakem ena najstarejših zbirk v EM. Ko se je Knoblehar leta 1850 za kratek čas vrnil iz Afrike v Evropo, da

¹ Iz inventarne knjige bivšega Kranjskega deželnega muzeja je razvidno, da sta Knoblehar in Percich svoji zbirki darovala muzeju, medtem ko pri ostalih ni nobenih takih podatkov. Verjetno gre tudi pri njih za darove.

bi poiskal denarnih sredstev in novih misijonarjev, je tedaj prinesel s seboj etnografske zbirke ter jih podaril ljubljanskemu in dunajskemu muzeju.² Kakor posnemamo iz inventarne knjige, je v Knobleharjevi zbirki, poklonjeni ljubljanskemu muzeju, sedaj v EM, nekaj predmetov afriškega črnškega plemena Bari, medtem ko v Percichevi zbirki najdemo predmete črncev plemena Pahouin, prebivalcev ob izvirih reke Gabun na zahodni afriški obali, v zbirki W. Lista predmete iz bivše Nemške Afrike, iz Konga (le en predmet je iz Nove Gvineje v Oceaniji), v zbirki Mladiča pa končno predmete iz Kameruna, Caplanda in iz Lagosa na Suženjski obali v Zahodni Afriki.

Po inventarni knjigi so v zgoraj navedenih zbirkah iz Afrike tile predmeti:³ loki, puščice, sulice, kopja, sekire, noži oziroma bodala, nožnice, bat, kij, razne palice, bumerang, ščiti in ščitki, bič, žaga; rezljane lesene mizice, rezljana lesena skleda, kozarec in kelih iz roga, zajemalke iz lesa, kosti in rogovine, lesena žlica, steklene posode z rdečo zemljo — šminko črncev plemena Bari, steklena posoda s 34 ahati, steklena posoda s kruhom iz drevesnih plodov, par jedilnih paličic; razne lončene pipe, razne piščali iz kosti, roga in bambusa, koščen rog, rog iz slonovine, harfa, citre na palici; usnjene pletene vrvi oziroma vrvce z zanko oziroma s cvotami, pletene vrvi iz ličja, razne pletene jermenaste vrvce (z zanko, z obešenim krempljem, bučo in želvo, z želvo, rogom in kostjo, z živalskim repom, z usnjeno in železno cvoto, z dolgo žimasto cvoto); razni obeski (iz živalskih zob in kosti), iz ločja spletena čutarična košarica na obesku, vrvce oziroma trakovi z zobovi in koraldami idr., razni obročki iz železa, slonove kosti in biserne matice, glavnik, pokrivala (kape), torbica iz barvanega bičja, preproga iz trstja itd. Med drugim bi končno navedli še zastavo z orlom, ki jo je imel obešeno Ign. Knoblehar na svoji misijonski postaji.

B. Zbirke iz Severne Afrike (»Egipčanske antike«). Te zbirke so inventarizirane od št. 972 do 1063 in vsebujejo predmete, ki jih je bivši Kranjski deželni muzej pridobil v drugi polovici 19. stoletja od raznih darovalcev oziroma prodajalcev (C. Vetter, Zupančič, Apollonia Droll, I. Pirschitz, V. Smole, Laurin). Po inventarni knjigi štejejo te zbirke nad 90 predmetov, med katerimi prevladuje drobna mnogobarvna in enobarvna plastika iz terakote, lesa, brona in kamna. To so razne moške in ženske figurine, verjetno idoli oziroma amuleti, dalje živalske figure (ptiči, pes, lev, konj idr.), stekleni biseri s hrošči, svetimi skarabeji itd. Med temi predmeti najdemo še bronasto solnico, terakotno okroglo posodo, zavitke tanke drevesne skorje in naposled med njimi tudi mumijo, ki pa je ostala v Narodnem muzeju.

C. Zbirke iz Severne Amerike. Inventarizirane so od številke 1090 do 1145 ter potemtakem štejejo 56 etnografskih predmetov. Le-té so darovali Kranjskemu deželnemu muzeju škof Friderik Baraga

² Prim. Slovenski biografski leksikon, Ljubljana 1925—1932, str. 474.

³ Glede nazivov predmetov smo upoštevali tudi inventarno knjigo EM II.

(47 predmetov), misijonar Ivan Čebul (8) in M. Topolansky (1). V času svojega misijonarjenja v Severni Ameriki je Baraga dvakrat obiskal svojo domovino, in sicer prvič leta 1836, drugič pa leta 1853.⁴ Verjetno je o priliki prvega ali drugega obiska prinesel s seboj etnografske predmete, ki jih je nabral med Indijanci ter nato daroval ljubljanskemu muzeju. Tako sodi poleg Knobleharjeve tudi Baragova etnografska zbirka med najstarejše zbirke v EM.

Zbirke vsebujejo tele predmete severnoameriških Indijancev: lesene loke, pernate puščice, plosk leseni kij z vrezano ornamentiko, nožnico, leseno žlico, leseni zajemalki, leseni skodelici, košare in košarice (med drugim iz lubja), škatlice iz lesnega lubja in z barvano merjaščevo dlako, lesen rog, pipe iz lesa in rdečega kamna, razne torbice iz barvanega bičja in s koraldami, preprogo iz barvanega ločja, preprogo iz tanke slame z resami, čevlje iz jelenovine, par krpelj iz lesa in barvanih črev itd.

D. Zbirke iz Azije. Inventarizirane so od št. 435 do 440, od 450 do 451, od 1065 do 1089, od 2443 do 2444, od 8394 do 8395, od 8403 do 8423, od 8718 do 8807 in od 9310 do 9362 ter štejejo skupno okrog 200 etnografskih predmetov. Po poreklu je večina zbirke iz Kitajske in med njimi je treba kot prvo navesti veliko zbirko kitajskega misijonarja p. Bapt. Turka iz Hankova, ki šteje 163 etnografskih predmetov. Iz Kitajske je nadalje 6 predmetov p. Andreja Šu-ja in tudi večidel predmeti, ki so jih dobavili muzeju Ana Kartner (2 predmeta), C. Karinger (7), občina Loka (1), Finzi (2), Rechbach, Zupančič itd., medtem ko je zbirka 12 predmetov, ki jo je dal muzeju M. Kliner iz Radovljice (»ein Radmannsdorfer Taugenichts, fahrend als Bedienter mit der Novara«, kakor pripominja o njem inventarna knjiga, sicer skopa s podatki), deloma iz Kitajske, deloma z Nikobarskih otokov v Prednji Indiji in iz Madrasa v Zadnji Indiji, zbirka Vrtovca, korvetnega kapitana (2 predmeta) pa iz Ranguna in Madrasa v Indiji. Za nekaj predmetov ni bilo mogoče ugotoviti dobavitelja.

Etnografski predmeti v navedenih zbirkah so tile: razna verska lesena plastika (kipi in reliefi bogov in boginj), bronasta plastika Bude, lesen idol z Nikobarov, 12 slik vojakov na riževem papirju (v svileni knjigi), slika vejice čaja na riževem papirju, koščena kitajska figurina, molitvena knjižica v Pali-pisavi na palmovem listu iz pagode Dagon v Rangunu, čarovni listi na vrvcu iz Madrasa, železni kitajski obredni zvonce, cinasta kadilnica, bronasta skodelica za zažiganje kadila, tri-

⁴ Prim. Slovenski biografski leksikon, str. 24. — V arhivu Narodnega muzeja žal ni ohranjenih protokolov bivšega Kranjskega deželnega muzeja iz let 1836 in 1853. Ob tej priliki priporočamo Narodnemu muzeju, da bi objavil vse stare protokole bivšega Kranjskega deželnega muzeja, kolikor jih je iz let 1822—1888 ohranjenih. Tudi bi ne bilo napačno, kritično pregledati vse stare inventarne knjige in razne pomanjkljivosti izpopolniti, kolikor je pač mogoče, iz ohranjenih protokolov oziroma aktov. Vsekakor bo to napravil EM ob vnovični inventarizaciji etnografskih predmetov, prevzetih od Narodnega muzeja.

nožna posodica; kitajski slamnik, 2 pokrivali mandarina, kitajski ženski čevljički, kitajsko deško obuvajo, kitajski uradni čevlji, kitajski moški čevlji iz Šanghaja, kitajski dežnik, lesen in koščen glavnik, stara kitajska očala, vezan okvirček za žepno uro, srebrna igla z zmaji, 16 raznih ženskih uhanov, kitajski prstani, verižica za predpasnik, kitajski otroški zapestni okrask, kitajski naglavni okrask ženskih, v klobčič zviti las, pahljača iz lista banane, pahljača iz korenin iz Madrasa, kitajske pahljače (med njimi ena iz ptičjih peres), torbice, kitajska skrinjica za nakit, pogrinjala za kitajske dvoranske štole, tkanje iz rastlinskih vlaken, predmizno kitajsko pregrinjalo, cinast baldahinov nastavek z zmaji, kositren nastavek s čapljo in lotosom, baldahin, baldahinov držaj, kitajski napisi za slavnostno predbaldahinsko tablo, lesena tabla na čast maliku bogastva; 2 para kitajskih koščenih jedilnih paličic, 8 rezljanih čašic za vino, vaza iz kresilnika, kitajsko lončeno posodje, 2 majolični vazi, kitajska skleda iz medenine, pakfonasta posoda s pokrovom, razno cinasto, porcelanasto in drugo posodje; meč, leseno-medena pipica za uživanje opija, tobačna pipica, kitajski ustnik za cigare, mošnjiček za tobačno škatlico; kitajski novci, tri vrste papirnatega denarja za sežiganje rajnkim na grobovih, raznovrsten kitajski otroški denar, vezena svilena denarnica itd.

E. R a z n o. Tu sem uvrščamo 9 etnografskih predmetov, katerih izvor nam ni znan. Muzeju sta jih darovala dr. Staré (5) in kanonik Sušnik (4), inventarizirani pa so od št. 3000 do 3004 (Staré) v inventarni knjigi Kranjskega deželnega muzeja ter s št. 2880, 2881, 2883 in 2898 (Sušnik) v inventarni knjigi EM II. Pripominjamo, da Sušnikovih predmetov ni najti v inventarni knjigi bivšega Kranjskega deželnega oziroma Narodnega muzeja.

Predmeti so tile: 8 pernatih pušic (inventariziranih kot en predmet), 2 lesena loka s tetivo iz črev; 2 metalni kopji, sulica, puščica, lesen lok, kladivo(?).

2. *Druga skupina zbirk.* Ta skupina zbirk je razmeroma majhna, saj obsega samo tri zbirke s 161 predmeti. Zbirke je pridobil EM v letih 1923—1945 ter so po njegovi inventarni knjigi naslednje:

A. Zbirka P. Schebeste iz Centralne Afrike. Ta zbirka vsebuje 96 etnografskih predmetov, ki jih je med Pigmejci v Centralni Afriki nabral Paul Schebesta, znani etnolog in raziskovalec Pigmejcev. Zbirko je EM daroval dr. Ehrlich, inventarizirana pa je od št. 2864 do 2959.

Predmeti so tile:⁵ 2 bodali v nožnici, 7 sulic, leseni loki, puščice, usnat tulec s 23 puščicami, harpune, ščit, spleten iz bambusa, ščit za zapestje v obliki napolnjenega meha, palica, pralica, železna dleta, železne in slonokoščene igle, 2 glavnika iz bambusa, 2 plesni pahljači, omela iz riževe slame, rastlinskih vlaken in ličja (?), oglavni okraši, okrasna

⁵ Dragoceni so pri tej zbirki izvirni nazivi, napisani na listkih, s katerimi so opremljeni predmeti.

okrogla plošča iz slonovine, usnjen pas s trakovi, razni moški in ženski pasovi (iz ličja, kože), okras za ušesa, 25 bronastih zapestnic, ovalni zapestni obroči, sramni predpasnik, lesene citre s strunami iz rastlinskih vlaken, pletena košara, košara iz drevesne skorje in opletena s slamo, vreča spletena iz slame, vreča spletena iz vrvc, pletena slamnata preproga, predpražnik, pleten iz slame, torbice iz rafije, škatla (pušica) iz drevesne skorje, čepice, pletene iz slame, lesen možnar z lesenim batom in drugo.

B. Zbirka Naglas. Ta zbirka je inventarizirana od št. 2980 do 3039, toda v inventarni knjigi ni nobenih podatkov, od kod so predmeti, ki jih je skupaj 60. Tudi o njenem bivšem lastniku bi bilo potrebno vedeti kaj več.

Predmeti: loki, puščice, vesla, rog bivola, model barke iz lesa, 2 preprogi iz ličja, 2 torbici iz tkanine, slamniki, krožniku podobna plošča, pletena iz slame, okras za lase v obliki pahljače, figura ptiča iz lesa, piščali na 7 cevi iz bambusovega lesa, leseni obroči, 2 pasa iz palmovega lista, pas iz ličja itd.

C. Zbirka dr. Ivana Švegla. EM je dr. Ivan Švegel daroval 4 etnografske predmete: 2 eksotični maski iz Centralne Afrike (inv. št. 535/6), 1 mumificirano glavo (čanco) Indijanke iz Ekvadorja v Južni Ameriki (inv. št. 2618) ter 1 nogo mumije iz Egipta (še ne inventarizirana). O čanci razpravlja v tem letniku Slovenskega etnografa univ. prof. dr. B. Škerlj.

D. Razno. Preostane nam iz te skupine samo še en etnografski predmet, in sicer malajski glasbeni instrument (inv. št. 2046), ki ga je EM kupil od Maksa Ferlana iz Ljubljane.

5. Tretja skupina zbirk. V to skupino sodijo etnografske zbirke, ki so prišle v EM po letu 1945. To so večidel zbirke, ki sta jih Federalni zbirni center in Narodna imovina MLO v Ljubljani izročila v varstvo muzeju iz raznih imovin, zaplenjenih po osvoboditvi. Okrog 40 predmetov sta muzeju odstopila Mestna muzeja v Ljubljani in Ptuj, medtem ko nam je bil en predmet podarjen (Mario Marčič, Trst), en predmet pa smo kupili (Vida Brezigar, Ljubljana). Zbirke, z izjemo dveh predmetov (inv. št. 6348 in 6364), še niso inventarizirane ter štejejo skupaj okrog 490 predmetov. Zbirke oziroma predmeti pa so tile:

A. Zbirka Oceanija. Okrog 30 predmetov. Bivši lastnik baron Codelli. Med predmeti so pokrivala z rogovi, slamnato-usnjena pokrivala, pahljača, slamnato posodje, tulci, igrače, torbice itd.

B. Zbirke iz Afrike. Okrog 150 predmetov: razni izdelki iz slame, preproge iz rafije, tkaninski prti in prtički, piščalki iz slonove kosti in bambusa, razni drugi glasbeni instrumenti, deli ženske obleke, pokrivala iz gobe in slame, obleka iz drevesne skorje, razni pasovi in ovratnice, razni okras za roke in noge, leseni glavniki, torbice iz slame, košarice iz pisane trave, razno posodje iz buče, gline in lesa, lesene zajemalke, žlice in vilice, leseno podzglavje, razna plastika iz gline

oziroma rogovine: krokodil, dromedar, ptič, kača idr., razni hišni idoli, les za barvanje kože, pipa za tobak, tobačnica iz buče, sulice, nož, bič iz kože povodnega konja itd.

C. Zbirke iz Indije, Himalajskih držav (Nepal, Sikkim) in od drugod. Okrog 280 predmetov: amuleti s Himalaje, molitveni mlinčki, plodovi drevesa »rudraksa« za spokorni venec lamaistov, zastava oziroma molilna zavesa s tekstom, žara za shranjevanje pepela rajnih, ost — obrambno sredstvo zoper snežnega zmaja, tibetanski rog za izganjanje hudih duhov, 2 maski, figurine raznih bogov in boginj (Ganeša, Krišna, Lakšmi, Došibudža), himalajski slamniki (kape), dežni plašč iz lubja, uhani Uraoncev, razni drugi nakit (prstani, zapestnice), pahljača, usnjena denarnica, kraguljčki, ki jih zavežejo pri plesu na noge, godbeni ploščici iz Bengalije, »báti« iz Bošontija (svetilka za revnejše), kaste za žetev riža, »kunti« — kuhalnica za peko rib, »dauli« — nož za prizrezovanje palme, velika pipa za opij iz Nepala, »činta« — vilice, s katerim devljejo kadilci žerjavico v pipo, »pandža« — vilice, »džanti« — orodje za sekljanje »betl« oreha, strugalo za jezik, možnar, posodice za olje, lesene posode, izdolbene iz hlodov, nepalske škatlice za lišp in dišave, izrezljani stolčki, pleteni peharji, krožniki, vaze, preproge, razni tibetanski in kašmirski umetno-obrtni izdelki, 2 maketi voza itd.

D. Razno. Preostaja nam še nad 40 etnografskih predmetov (Mestni muzej, Ptuj in Ljubljana), za katere ne vemo, od kod so.

Tudi glede mnogih predmetov, ki smo jih navedli n. pr. v skupini zbirk iz Afrike (glej stran 143), ne moremo jamčiti za njihovo afriško provenienco.

II.

V poročilu o delu Etnografskega muzeja, objavljenem v I. letniku Slovenskega etnografa (1948, str. 110), je bilo med drugim navedeno, da je v muzeju izvenevropskih predmetov za 752 inventarnih števil po stanju leta 1945 (po osvoboditvi). Če k temu številu prištejemo okrog 490 predmetov, pridobljenih v osmih letih po letu 1945, tedaj bi moral EM imeti danes skupaj 1242 predmetov. To število pa ni točno. Neskladnosti se pojavljajo že pri zbirkah, ki jih je EM prevzel ob svoji ustanovitvi od Narodnega muzeja. Ob teh zbirkah naj ugotovimo predvsem znano nepravilnost, ki smo jo zasledili že pri slovenskih etnografskih zbirkah, da je namreč nekaj predmetov, ki jih je EM ob svoji ustanovitvi »prevzel« in kasneje tudi inventariziral, dejansko iz nerazumljivih vzrokov še nadalje ostalo v Narodnem muzeju. Ostalo pa je tam verjetno tudi nekaj takih predmetov, ki jih EM ni inventariziral. O inventarizaciji Kranjskega deželnega muzeja in EM ne moremo nič dobrega povedati. Namesto da bi bil EM inventarizacijo Kranjskega deželnega muzeja izpopolnil, jo je z vsemi pomanjkljivostmi nadaljeval in v marsikaterih primerih celo poslabšal. Mnogi predmeti so inventarizirani zelo

neenotno (puščice, slike, okras itd.), del Knobleharjeve zbirke pa je celo dvakrat inventariziran (celotna zbirka v inv. knj. EM II, del te zbirke, skupno 19 predmetov, pa drugič v inv. knj. EM IV od št. 2960 do št. 2978). Nič ni čudnega, če se zaradi raznih nepravilnosti število inventariziranih predmetov ne ujema z njihovim efektivnim stanjem. Popolno jasnost glede točnega števila predmetov bomo mogli dobiti šele takrat, ko bo EM vse izvenevropske zbirke skupno z drugimi zbirkami vnovič inventariziral, seveda tako, kakor je muzeološko edino pravilno. Ne glede na te nepravilnosti pa moremo potrditi, da ima EM danes skupaj okrog 1200 etnografskih predmetov iz Afrike, Azije, Amerike in od drugod.

Poleg nepravilnosti, zaradi katerih število inventariziranih predmetov ne soglaša z njihovim efektivnim stanjem, pa najdemo v inventarnih knjigah Kranjskega deželnega muzeja in EM tudi napake in pomanjkljivosti v drugih pogledih. Ni nobenega dvoma, da mnogi nazivi predmetov, ki smo jih navajali po inventarnih knjigah, niso etnografsko izvirni, da, ponekod utegnejo biti celo povsem napačni. V najboljšem primeru so opisnega značaja, kar pa marsikje ne pomeni mnogo. Le redke so zbirke, ki nas v tem pogledu več ali manj zadovoljujejo. Z drugimi inventarnimi podatki je še slabše. Glede večine etnografskih predmetov nimamo podrobnejših podatkov o njihovi provenienci, funkciji in o raznih drugih vprašanjih.

Vse take in podobne pomanjkljivosti izvenevropskih etnografskih zbirk bo moral EM odpraviti, ko se bo lotil njih ponovne inventarizacije. Res je, da bo mogoče marsikatero vprašanje rešiti po podatkih v ohranjenih muzejskih protokolih in aktih, vendar tega dela v glavnem ne bomo mogli opraviti, ne da bi poprej zbirke temeljito proučili na podlagi ustrezne etnološke literature. Mnogo bi vsekakor koristil tudi študij podobnih zbirk v drugih muzejih, n. pr. v Zagrebu, Beogradu, na Dunaju in drugod. Glede mnogih starejših etnografskih zbirk, med njimi zlasti Knobleharjeve in Baragove, pa menimo, da bi bil že skrajni čas, da jih obdelamo v posebnih razpravah.

S proučevanjem zbirk je tesno povezano vprašanje njih razstave. Dobro razstavo pa moremo prirediti šele potem, ko bomo obračunali z raznimi pomanjkljivostmi v inventarizaciji in tudi zbirke primerno proučili. Pred vojno je EM razstavljal nekaj predmetov iz teh zbirk v posebni manjši vitrini na muzejskem hodniku. O tej razstavi se ne bi mogli pohvalno izraziti. Predmeti z raznih kontinentov so bili razstavljeni vse bolj glede na njihovo privlačno eksotičnost, kakor z določenega etnografskega vidika. Po osvoboditvi smo razstavo teh zbirk opustili predvsem zaradi velikega pomanjkanja razstavnih prostorov. Upoštevati moramo, da je EM še vedno gost v zgradbi Narodnega muzeja in da ima za razstavne namene na razpolago samo tri dvorane, ki še za domače zbirke ne zadostujejo, nikar da bi mislili pri tem še na razstavo tujih zbirk. Vendar pri tem stanju ne sme ostati. Prizadevati si moramo, kako bi navzlic skrajno omejenim razstavnim možnostim rešili vprašanje razstave izvenevropskih zbirk, pri katerih ne smemo prezreti tudi nji-

hove vzgojne vloge. Tu mislimo na slušatelje etnografsko-etnološke stolice naše univerze in na njihove potrebe po nazornem etnografskem pouku. Ker večje javne razstave še dolgo ne bomo mogli ostvariti, bi zato bilo potrebno misliti na interne poučne razstave v manjšem obsegu, in sicer, če bi drugače ne bilo mogoče, vsaj v obliki primerno urejenega študijskega depoja, za katerega bi zadostoval ustrezen manjši prostor. V zvezi z razstavo pa se moramo naposled vprašati, ali so tovrstne zbirke v EM popolne? Odkrito je treba priznati, da so v marsičem še zelo pomanjkljive. Zato jih bomo morali izpopolnjevati z novimi predmeti ter v ta namen iskati stikov z etnografskimi muzeji v inozemstvu in razmisliti še o morebitnih drugačnih rešitvah tega vprašanja.

Etnografske zbirke iz Afrike, Amerike in Azije dajejo EM kar celo vrsto raznih nalog. Te naloge pa so tolikšne in tako važne, da zahtevajo celega človeka. Z drugimi besedami: Za izpolnitev teh nalog EM nujno potrebuje posebno delovno moč, kustosa, ki bi bil primerno razgledan v svetu ljudskih kultur imenovanih treh kontinentov. Brez te delovne moči nikakor ne bo mogoče resneje poseči v reševanje raznovrstne problematike teh zbirk, katerih pomena smo se doslej vse premalo zavedali.

Résumé

SUR LES COLLECTIONS D'OBJETS ETHNOGRAPHIQUES, PROVENANT D'AFRIQUE, D'AMÉRIQUE ET D'ASIE ET RÉUNIES AU MUSÉE ETHNOGRAPHIQUE DE LJUBLJANA

Dans son article, l'auteur donne un aperçu critique des collections d'objets ethnographiques provenant d'Afrique, d'Amérique et d'Asie et réunies au Musée Ethnographique de Ljubljana. Les collections les plus anciennes sont des dons des missionnaires slovènes: Knoblahar, Baraga et autres. Après avoir passé en revue les collections, l'auteur aborde les problèmes qui en résultent: la question de leur étude, de leur complètement, et surtout de leur exposition car, au Musée, ces collections doivent être gardées au dépôt, en raison du manque de salles d'exposition.